

Копач О. О.,

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ФУНКЦІЇ ПОРІВНЯНЬ У РОМАНІ С. КІНГА “ТУМАН”

Стаття присвячена дослідженню стилістичних функцій порівнянь у романі С. Кінга “Туман”. Особлива увага приділяється функції створення образності, оціночній та експресивній функціям.

Ключові слова: порівняння, стилістична функція, оціночна функція, експресивна функція.

Статья посвящена исследованию стилистических функций сравнений в романе С. Кинга “Туман”. Особенное внимание уделяется функции создания образности, оценочной и экспрессивной функциям.

Ключевые слова: сравнение, стилистическая функция, оценочная функция, экспрессивная функция.

This article is devoted to the investigation of the stylistic functions of simile in Stephen King’s novel “The Mist”. The main functions such as the function of imagery creating, the function of evaluation and expressive function are singled out.

Key words: simile, stylistic function, the function of evaluation, the expressive function.

Останнім часом такий компаративний троп як порівняння стає предметом уваги мовознавців і літературознавців. Це не дивно, оскільки цей стилістичний прийом є одним з головних засобів створення образності.

Порівняння розглядаються дослідниками з різних позицій: на матеріалах різних мов, на прикладі творчості письменників та поетів тощо. Наприклад, В.В. Виноградов у своїх працях обґрунтовує функціонально-стилістичний підхід до вивчення порівнянь, і розглядає порівняння на фоні інших образних засобів мови. Р.О. Будагов вивчає проблему залежності порівняння від семантики цілісної оповіді [1].

Цікавить дослідників й таке питання, як класифікація порівнянь, але їх погляди на цю проблему різняться. Так, Б.В. Томашевський класифікує порівняння в залежності від того, в якій мірі розвинений той чи інший елемент порівняння [4]. Т.А. Туліна виокремлює ряди смислових груп порівнянь на основі психологічного методу [5]. О.А. Некрасова розглядає порівняння за принципом, в основу якого покладений характер сприйняття порівнянь адресатом [3]. Але майже всі дослідники визнають наявність двох груп порівнянь: порівнянь точних, що вживаються у нейтральному стилі, та порівнянь, що містять оціночний елемент.

Щодо функцій порівнянь у мові окремих письменників, існує незначна кількість праць, присвячених цьому питанню (наприклад, В.П. Вомперський аналізує функції порівнянь у прозі М.Ю. Лермонтова [2]). Таким чином, актуальність обраної нами теми зумовлена тим, що найважливішою ознакою порівняння є елемент новизни, неочікуваності, а це обумовлює індивідуальний підбір та використання стилістичних засобів у кожного автора.

Метою даної статті є виявлення стилістичних функцій порівнянь у романі С. Кінга “Туман”.

Об’єктом дослідження є порівняння у романі С. Кінга “Туман”.

Предмет дослідження – стилістичні функції порівнянь у творі С. Кінга.

Проаналізувавши текст, ми виявили декілька головних стилістичних функцій порівнянь в романі “Туман” С. Кінга. По-перше, це функція створення образності – головна стилістична функція всіх видів порівнянь. В її основі лежить використання схожості далеких один від одного предметів з метою утворення несподіваного порівняння. Стивен Кінг часто залучає подібні порівняння у пейзажних замальовках. Наприклад, потужність вітра, що приніс бурю, передається шляхом порівняння із швидкісними транспортними засобами (поїздом та літаком): “...the wind can come off the lake like an express train” [6]; “Then the wind came. It was as if the house had taken off like a 747” [6]. Описуючи шторм, що наближається, автор активно використовує войовничі порівняння, що змушують читача непокоїтись: “In the west, great purple thunderheads were slowly building up, massing like an army” [6]. Чорноту льоду на озері Кінг порівнює з гнилим зубом: “It’s one they like to pass around up here – if the spring is cold enough, the ice on the lakes will eventually turn as black as a rotted tooth” [6].

Для того, щоб зобразити наслідки туману – нестачу сонячного світла, тьмяність – автор неодноразово використовує порівняння сонця з монетою: “Where the sun had been there was now a silver coin in the sky, like a full moon in winter seen through a thin scud of cloud” [6]; “You could only see the sun through the mist as a little silver coin. It was like being on Venus” [6]. Тишу наступного ранку автор теж передає за допомогою порівняння: “The morning was bright and as clear as a bell” [6]. Наслідки стихії теж зображуються С. Кінгом за допомогою порівнянь: “Trees had fallen across the drive in four different places, one of them small, two of them middling, and one old baby that must have been five feet through the middle. Moss was crusted onto it like a moldy corset” [6]; “The huge old pine that had guarded our boat cove had been sheared off halfway up. What was left looked like a brutally sharpened pencil...” [6].

Слід підкреслити індивідуальність, оригінальність та нетрадиційність використаних Кінгом порівнянь. Павука він порівнює з гоночною машиною (“One of the spiders had come out of the mist from behind us. It was the size of a big dog. It was black with yellow piping. Racing stripes, I thought crazily” [6]), будівлю зі шматком м’яса (“The bugs were all over the loopholes now, which meant they were probably crawling all over the building... like maggots on a piece of meat” [6]), підкреслюючи приреченість людей, запертих у магазині, наче в клітці.

Друга важлива функція – оціночна. Зазвичай, ця функція притаманна порівнянням, в яких реалізуються опозиції між об’єктом, що позначає людину, і сталомом, що позначає тварину. Подібні порівняння використовуються автором “Туману” в описі місіс Кармоді – людини, що посідає одне з центральних місць у романі. Ця жінка відчуває себе пророком, рятівницею, але, нав’язуючи свою точку зору оточуючим, вона стає не менш небезпечною, ніж істоти у тумані. Особливу увагу Стивен Кінг приділяє опису її очей: “Her black eyes glanced arrogantly around, as sharp and sparkling as a magpie’s” [6]; “Her black eyes seemed to dance with mad glee” [6]. Частина людей вірить

у вищі сили місіс Кармоді, але залишається ще горстка людей, які вважають її божевільною: "The old lady may be as crazy as a bedbug" [6].

У романі Стівена Кінга об'єктом порівняння замість людини часто виступає невідома істота, описати зовнішність якої можна тільки через вже знайомі речі, предмети, тварини: "A heavy, hooked beak opened and closed rapaciously. It looked a bit like the paintings of pterodactyls you may have seen in the dinosaur books, more like something out of a lunatic's nightmare" [6]. В цьому прикладі автор порівнює жадливу істоту невідомого походження з динозавром, що допомагає читачу уявити гігантські розміри та небезпечність тварини.

Оскільки автор змальовує тварин, що не мають аналогів, то передати зовнішній вигляд тварини і жах, що охоплює людей, можна тільки спираючись на власний досвід читача. С. Кінг порівнює щупальця зі змією ("a grass snake" [6]), з черв'яком ("like a great blind earthworm" [6]), відрубане щупальце – з рибою, викинутою на берег ("like a fish out of water, curling and uncurling" [6]).

Іноді порівняння у романі С. Кінга виконують функцію інтенсифікації, акцентування ознаки шляхом співставлення з еталоном. Таким чином, образне порівняння підсилює ознаку об'єкта і передає образну експресію, не розкриваючи емоційного стану автора мовлення, реалізуючи експресивно-підсилюючу функцію. Так, з початком шторму озеро перетворюється на океан: "The lake had begun to look eerily like the ocean, with high waves rolling in and sending spume up from the docks and breakwaters" [6], а білизна туману, який поступово спускається на провінційне містечко, порівнюється зі снігом: "It was very, very white. The only thing I can compare it to would be fresh-fallen snow lying in dazzling contrast to the deep-blue brilliance of the winter sky. But snow reflects hundreds and hundreds of diamond points in the sun, and this peculiar fogbank, although bright and clean-looking, did not sparkle" [6].

Стає очевидним, що за допомогою порівнянь С. Кінг виражає суб'єктивне ставлення до персонажів, симпатію чи антипатію, створює атмосферу містичного, змушує читача уявляти нереальні речі через реальні, усвідомлювати свої страхи. Наведені у статті приклади доводять, що порівняння у романі С. Кінга виконують функції створення образності, оціночну та експресивно-підсилюючу, а це дозволяє автору створити певний психологічний фон, атмосферу страху.

Література:

1. Будагов Р. А. Метафора и сравнение в контексте художественного целого / Р. А. Будагов // Русская речь. – 1973. – № 1. – С. 26-31.
2. Вомперский В.В. К характеристике стиля М. Ю. Лермонтова: стилистические функции сравнения / В. В. Вомперский // Русский язык в школе. – 1964. – № 5. – С. 25-32.
3. Некрасова Е. А. Сравнения / Е. А. Некрасова // Языковые процессы современной русской художественной литературы. – М. : Наука, 1977. – С. 240-294.
4. Томашевский Б. В. Сравнение / Б. В. Томашевский // Томашевский Б. В. Стилистика. – Л. : Наука, 1983. – С. 204-216.
5. Тулина Т. А. О чем мы сравниваем? / Т. А. Тулина // Русская речь. – 1974. – № 4. – С. 81-84.
6. King S. The Mist [Електронний ресурс] / King S. – Режим доступу : <http://readr.ru/stephen-king-the-mist.html>